

70/ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

'Αλκη Ζέη

Η ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΓΡΑΦΕΙ ΣΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΗΒΗ
ΠΟΥ ΥΠΗΡΞΕ Η ΙΔΙΑ. ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

ΑΠΟ ΑΡΙΣΤΕΡΑ, ΔΕΞΙΟΣΤΡΟΦΑ: ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΛΛΥ'S. ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΤΗΣ Γ. ΣΕΒΑΣΤΙΚΟΓΛΟΥ ΣΤΗ ΓΙΑΤΑ. ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΗΣ ΖΗΝΩΝ ΖΕΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗ ΣΩΤΗΡΙΟΥ. ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΠΙΕΤΡΟ ΤΟ 1962 ΣΤΗΝ ΟΔΗΣΣΟ. ΔΕΚΑΞΕΙ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΙΝΑΣ ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΦΕΡΜΟΥΑΡ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΛΑΙΜΟ. ΜΕ ΤΑ ΕΙΓΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΟΥΑΝ ΚΑΙ ΑΝΝΑ, ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΗΣ ΠΟΥ ΖΕΙ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ (Ο ΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΙΚΟΓΛΟΥ). ΣΤΗΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕΛΙΔΑ: Η ΙΔΙΑ ΣΤΗ ΡΩΜΗ.

Πράφετε σε χαρτί, σε γραφομηχανή ή σε κομπιούτερ;» Την αγαπούν αυτή την ερώτηση πολλοί δημοσιογράφοι, λες και η εκμυστήρευση του μέσου θα αποκαλύψει πράγματα για την «τεχνική κατασκευής» της γραφής, πέρα από το υδατόσημο μιας γενιάς ή μιας ρομαντικής προδιάθεσης από πλευράς του συγγραφέα. Η Άλκη Ζέη, η συγγραφέας που έχει υπάρξει σημείο αναφοράς στο παιδικό και εφηβικό βιβλίο για όλες σχεδόν τις γενιές που ακολούθησαν τη δική της, το δηλώνει από μόνη της, *Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο*. Εκτός από το καλοξυμένον μολύβι, και μια κόλλα αλληλογραφίας με γραμμές. Αλλά και ένα μαρμάρινο τραπέζι, αυτό της κουζίνας της οικογένειας Ζέη, εκεί όπου πρωτοξεκίνησε «η περιπέτεια της γραφής», όπως λέει, με αφορμή τα ερωτικά γράμματα που έγραφε για τις υπηρέτριες της πολυκατοικίας. Το νέο βιβλίο της αγαπημένης συγγραφέας, το οποίο κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, είναι αναπόφευκτα αυτοβιογραφικό.

Γιατί ήρθε η ώρα για την 88χρονη Ζέη, αυτή την τόσο ακμαία γυναίκα με την αξιοζήλευτη διαύγεια πνεύματος, να κατεβάσει το πέπλο ημιμυστηρίου που καλύπτει πολλά από τα βιβλία της. Αυτή είναι πέρα από κάθε αμφιβολία η ιστορία της ζωής της. Από τη γέννησή της το 1925 «στην οδό Κέας στην πλατεία Κολιάτσου» ως το γάμο της το 1945 με το σκηνοθέτη και θεατρικό συγγραφέα Γιώργο Σεβαστίκογλου. Τα υπόλοιπα είναι γνωστά μέσα από τη μυθιστορηματική εκδοχή τους στην *Αρραβωνιαστικά του Αχιλλέα*. Πολιτική προσφυγιά στη Μόσχα, επιστροφή στην Αθήνα, αυτοεξορία και πάλι, λόγω της χούντας αυτήν τη φορά, στο Παρίσι, Αθήνα και πάλι. Σε αυτό το βιβλίο όμως η Άλκη Ζέη

72/ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΠΑΝΩ, ΔΕΞΙΟΣΤΡΟΦΑ: ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΠΟΥ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ ΤΑ 86 ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ. ΦΑΛΑΓΓΙΤΙΣΣΕΣ ΤΟ 1936. ΜΕ ΤΟ ΧΕΡΙ ΚΑΤΩ ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ Η ΖΕΗ. ΜΕ ΤΟΝ ΖΙΑ ΝΤΑΣΕΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΤΟ 1989 ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΡΡΑΒΩΝΙΑΣΤΙΚΙΑ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑ.

Ξεφυλλίζει το λεύκωμα των πρώτων χρόνων της ζωής της. «Ήθελα να φύγουν αυτά τα πράγματα από μένα, ήθελα να τα πω», λέει καθισμένη στο καλόγουστο μποέμ σπιτί της στους Αμπελόκηπους. «Γιατί οι άνθρωποι που αναφέρω στο βιβλίο είναι ενδιαφέροντες και υπήρξαν αγαπημένοι φίλοι». Ο Ελύτης, ο Πλωρίτης, ο Γκάτσος, ο Εμπειρικός, ο Κουν, η Μελίνα, ο Μίμης Δεσποτίδης, γνωστός και ως «ο Πέτρος» της ΕΠΟΝ. Η αγαπημένη της φίλη Ζωρζ Σαρρή, «η κολλητή μου» όπως αναφέρεται σε αυτήν η Ζέη, με την οποία ήταν μαζί από 12 χρόνων και έμειναν φίλες μέχρι το τέλος. Και βεβαίως ο Γιώργος Σεβαστίκογλου με τον οποίο συναντήθηκαν για πρώτη φορά το 1942 όταν εκείνος πήγε να παρακολουθήσει την παράσταση κουκλοθέατρου που είχε γράψει εκείνη, μαθήτριά ακόμα του σχολείου. Παντρεύτηκαν για να φύγουν στο Παρίσι με υποτροφία από τη γαλλική κυβέρνηση αλλά τελικά το κόμμα τους κράτησε στην Ελλάδα. Ο γάμος παρ' όλα αυτά έγινε, με τα μέσα και τις συνθήκες της εποχής. Με ένα φόρεμα στο χρώμα του κρασιού, με ένα σακάκι και μια δανεική γραβάτα. Όλοι τους έχουν πλέον φύγει αλλά μας κοιτούν μέσα από τις φωτογραφίες τους στη βιβλιοθήκη του σπιτιού της Ζέη.

«Όλοι τους μου λείπουν. Αγαπούσα ιδιαίτερα τον Μάριο Πλωρίτη. Ήταν πολύ καλός φίλος. Τον ήξερα από τα 16 μου, τον ήξερε και ο άνδρας μου, είχαμε ζήσει μαζί την εξορία στο Παρίσι, την αρρώστια της γυναίκας του. Ερχόταν στο Παρίσι γιατί δίδασκε σε ένα πανεπιστήμιο και έμενε σπιτί μας. Έφευγε η κόρη μου από το κρεβάτι της για να κοιμηθεί εκείνος, το σπιτί μας ήταν, βλέπετε, πολύ μικρό».

ΖΩΗ ΣΑΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Η Άλκη Ζέη, η Αγγελική δηλαδή που έγινε Αλκούλι, Κούλι, Κουτοκούλι όπως αγαπούσε να τη φωνάζει καϊδευτικά ο αυστηρός πατέρας της, ενδεχομένως για να αποδυναμώσει λίγο την ορμή του κοριτσιού που έγινε μια πολύ δυναμική γυναίκα, υπήρξε μέλος της ΕΠΟΝ στην Κατοχή. «Η πιο ευτυχομένη περίοδος της ζωής μου δεν τολμώ να πω ότι είναι η Κατοχή γιατί θα ακουστεί παράλογο αλλά τη θυμάμαι πολύ ζωηρά, πολύ έντονα. Ήμασταν πολύ νέοι! Αντίστοιχα η χειρότερη περίοδος ήταν ο Δεκέμβρης του '44. Ήταν πιο οδυνηρός από την Κατοχή. Στην Κατοχή ήμασταν όλοι φίλοι, μετά χωριστήκαμε. Στην Κατοχή ήξερες ότι πολεμάς για να φύγουν οι Γερμανοί, μετά άρχισε η εποχή του μίσους».

Η ακρίβεια της μνήμης της εντυπωσιάζει, ακόμα περισσότερο όταν εξομολογείται ότι όλα αυτά τα χρόνια οι εμπειρίες, οι εικόνες και οι διάλογοι διατηρήθηκαν στο σκληρό δίσκο του μυαλού της. «Ποτέ δεν κρατούσα ημερολόγιο. Όταν ήμουν

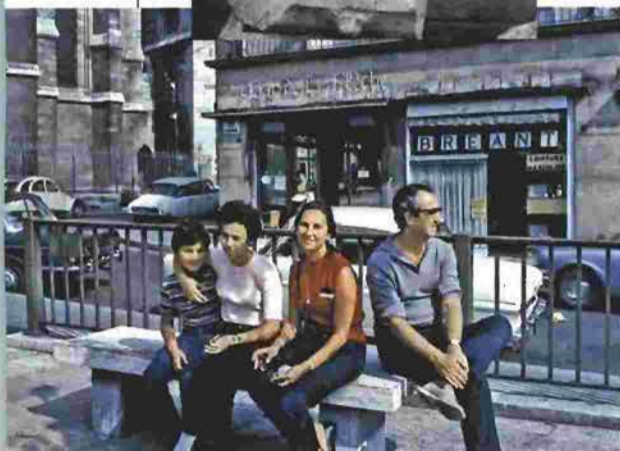
ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΠΑΡΙΣΙ, 1970. ΑΥΤΟΘΕΩΡΙΣΤΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΤΙΤΟΥ ΚΟΛΩΤΑ. ΚΑΤΩ: Η ΑΛΚΗ, ΔΥΟ ΧΡΟΝΩΝ, ΑΡΙΣΤΕΡΑ, ΚΑΙ Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΛΕΝΟΥΛΑ, ΤΡΙΑΜΙΣΙ, ΣΤΟ ΒΑΘΥ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.

74/ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΑΡΙΣΤΕΡΑ, ΔΕΞΙΟΣΤΡΟΦΑ:
Ο ΠΟΛΥΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ
ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΟΣ
ΓΛΩΡΙΤΗΣ, ΑΡΙΣΤΕΡΑ Η ΙΔΙΑ
ΚΑΙ ΔΕΞΙΑ Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ
ΛΕΝΟΥΛΑ ΤΟ 1945. ΣΤΟ ΓΑΜΟ
ΤΗΣ ΔΙΔΩΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΑΠΟ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ, Η ΑΛΚΗ ΖΕΗ, Η
ΔΙΔΩ, Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ,
ΛΕΝΟΥΛΑ, ΚΑΙ Η ΕΛΛΗ
ΠΑΠΠΙΑ, ΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΔΙΔΩΣ.
ΜΕ ΤΟΝ Γ. ΣΕΒΑΣΤΙΚΟΓΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΤΟ 1967
ΑΥΤΟΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ.
ΤΡΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΟ ΒΑΘΥ
ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ. Η ΑΛΚΗ ΖΕΗ ΜΕ
ΤΟΝ ΠΑΝΗ ΡΙΤΣΟ ΜΕΤΑ
ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΠΟ
ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΤΟ 1976.

πιο μικρή φοβόμουν τον πατέρα μου, μετά άρχισε η Κατοχή και φοβόμουν μην κάνουν έφοδο οι Γερμανοί και το βρουν. Ευτυχώς έχω το ίντερνέτ μου, όπως το λέω εγώ, δηλαδή την αδελφή μου, η οποία έχει μνήμη ελέφαντα. Τώρα, για παράδειγμα, έγραφα κάτι και τη ρωτάω: "Ποιο είναι εκείνο το παιδί που είχα συμμαθητή στην πρώτη δημοτικού;" Εκείνη θυμάται αμέσως και μου λέει πώς και τι».

Στην αδελφή της Λενούλα είναι εξάλλου αφιερωμένο και το βιβλίο. «Όταν ήμασταν μικρές πηγαίναμε κλοτσοπατινάδα. Δεν ζήλεψε όμως ποτέ το γεγονός ότι μπορούσα να γράψω. Όταν είδε το εξώφυλλο του βιβλίου στο οποίο φοράω μια ριγέ

μπλούζα μου είπε: "Να 'ξερες πόσο το ζήλευα αυτό το μπλουζάκι!"» Οι κόρες του Ζήνωνα Ζέη, τραπεζικού υπαλλήλου από την Κρήτη, και της Έλλης Σωτηρίου έζησαν ευτυχισμένα παιδικά χρόνια μαζί. Αρχικά στη Σάμο, στο Βαθύ το χειμώνα και στο Μαλαγάρι το καλοκαίρι, όταν μια ασθένεια της μητέρας τους είχε αναγκάσει τους γονείς τους να τις στείλουν στους παππούδες που ζούσαν στο νησί. Παράλληλα της ξέγνοιαστης ζωής στη Σάμο η Άλκη Ζέη περιγράφει στο βιβλίο της *Το καπλάκι της βιτρίνας*. Η επιστροφή στην Αθήνα τις βρήκε αντιμέτωπες με την αυστηρότητα ενός πατέρα που μπήκε απότομα στη ζωή τους αλλά και με μια οικογένεια διάσπαρτη στην Αθήνα και στα αστικά σπίτια των θειάδων της, έξι αδελφές είχε εξάλλου η μητέρα της. «Εφτά κόρες είχε ο παππούς, εφτά κούκλες με δύο ελαττώματα. Είχαν όλες κότσι στα πόδια και ήταν παράφρονες. Αυτά τα δύο τα κληρονόμησα πλουσιοπάροχα. Ευτυχώς πήρα το χιούμορ από τον Ζήνωνα Ζέη, όσο σπάνια και αν το εκδίλωνε».

Μία από τις θείες της Άλκης Ζέη ήταν και η Διδώ Σωτηρίου. Η Διδώ παντρεύτηκε το δίδυμο αδελφό της μητέρας της, τον όμορφο Πλάτωνα. Η Διδώ με το μαύρο μπερέ ήταν εκείνη που την επηρέασε και την έβαλε στην Αντίσταση. «Τη θυμάμαι να τραγουδάει τραγούδια παλιές εποχής με φωνή σοπράνο. Όταν είχαμε γυρίσει από τη Σοβιετική Ένωση νοικιάσαμε για δύο συνεχόμενα καλοκαίρια ένα σπίτι στο Νεώριο στον Πόρο μαζί με τη Ζωρζ Σαρρή και τα παιδιά της, τη Διδώ και το θείο μου. Κάθε τόσο μας έλεγε η Διδώ "θα γίνει δικτατορία". "Πάψε", της λέγαμε, "μας χαλάς τα κέφια"». Η ζωή έδωσε την απάντηση, η παρέα διαλύθηκε. Η Άλκη Ζέη ατενίζει τον αττικό ουρανό από το μπαλκόνι της με προβληματισμό για την παρούσα κατάσταση αλλά και με την αισιοδοξία του ανθρώπου που έχει δει πολλά στη ζωή του. «Έχω υπερβεί κάθε όριο, δεν έχω να φοβηθώ τίποτα». ▮